

Джек Лондон

Краят на историята

Масата беше от дялани на ръка чамови дъски и мъжете, които играеха уист¹, трудно притегляха към себе си картите по неравната повърхност. Макар че седяха по долни ризи, по лицата им избиваше и се процеждаше пот. Но краката им, здраво обути в тежки мокасини и вълнени чорапи, изтръпваха под щипенето на студа. Такава разлика имаше в малката барака между температурата на равнището на пода и няколко стъпки по-високо. Тенекиената печка с дълги кюнци бучеше, загрята до червено, но на няколко крачки от нея, на лавицата, ниско край вратата, лежеха здраво замръзнали късове лосово месо и бекон. Цяла една трета от вратата, нагоре от пода, беше покрита с дебел слой лед. В пукнатините между гредите зад наровете блестеше бял скреж. Прозорец от намаслена хартия пропускаше светлина.

Играеха важен робер, защото загубилата двойка трябваше да изкопае дупка за ловене на риба в дебелия човешки бой пласт лед и сняг, покрили река Юкон.

– Много необичайно, такова рязко застудяване през март – подметна мъжът, който размесваше картите. – Колко градуса има според теб, Боб?

– Сигурно е четиридесет и девет – петдесет под нулата, не по-малко. Колко е според теб, докторе?

Докторът обърна глава, погледна долната част на вратата и прецени:

– Не е по-ниско от четиридесет и пет. Дори може би е малко по-високо – да речем четиридесет и четири. Виж леда на вратата. Точно е на нивото за четиридесет и пет, но горният ръб е нащърбен. Когато беше паднало до петдесет и пет, ледът се вдигна нагоре цяла педя.

—
1 Уист (или вйст) – игра на карти, предшественик на бриджа. Манш и робер са двете части на играта. – Б. пр.

Той взе картите си и без да престане да ги подрежда извика „Влез!“², защото на вратата се почука.

Мъжът който влезе, беше широкоплещест швед, макар че националността му можа да бъде определена едва след като той свали шапката си с наушници и разчисти леда, който се беше образувал по брадата и мустаците и криеше като маска лицето му. Докато се занимаваше с това, мъжете на масата изиграха раздаването.

– Чух, че някакъв доктор спрял в този лагер – каза шведът въпросително и прехвърли тревожен поглед от лице на лице. Собственото му

лице бе изпито и измъчено от силна, дълго търпяна болка. – Идвам от далеч. От северния разклон на река Уайоу.

– Аз съм докторът. Какво има?

В отговор мъжът протегна лявата си ръка. Вторият пръст бе чудовищно подут. Същевременно той започна да разказва объркана, несвързана история за началото и развитието на страданието си.

– Дай да погледна! – прекъсна го нетърпеливо докторът. – Сложи ръката на масата! Ето така.

Мъжът изпълни нареждането предпазливо, като че ръката му беше голям цирей.

– Хм! – измърмори докторът. – Разтегнато сухожилие. И заради него е пътувал сто мили. Ще те излекувам ей-сега. Ти гледай как става, за да можеш друг път сам да се оправяш.

Без предупреждение, отмерено под прав ъгъл и безжалостно докторът стовари ръба на дланта си върху подутия и изкривен пръст. Шведът изрева от смайване и болка. Викът му напомняше по-скоро вик на диво животно и лицето му беше лице на диво животно, а сам той беше готов да се нахвърли върху човека, който си беше позволил такава шега.

– Нищо! – умири го остро и властно докторът. – Как се чувствуваш? По-добре, нали? Разбира се. Следващия път сам ще го направиш... Раздавай картите, Стротърз! Май ще ви бием.

Бавно, като у вол, по лицето на шведа се появи облекчение и разбиране. Острата болка премина. Вече не го измъчваше. Той разгледа пръста си любопитно, с учудени очи, бавно го сви няколко пъти. Бръкна в джоба си и извади кесия със златен пясък.

– Колко?

Докторът поклати глава нетърпеливо.

– Нищо, не практикувам... Ти играеш, Боб. Шведът се раздвижи тежко върху краката си, пак разгледа пръста и обърна възхитен поглед върху доктора.

– Ти си добър човек. Как ти е името?

– Линди. Доктор – отговори Стротърз, сякаш желаше да предпази противника си от ново раздражение.

– Денят е на свършване – каза Линди на шведа след края на разиграването, когато размесваше картите. – Най-добре остани да нощуваш. Много е студено за пътуване. Има свободен нар.

Линди беше строен brunet с тясно лице, тънки устни, силен. Гладко обръснатото му лице имаше здрав бледен цвят. Всичките му движения бяха бързи и точни. Той не опипваше несигурно картите. Очите му

бяха черни, гледаха открито и проникателно, създаваха впечатление, че виждат под повърхността на нещата. Ръцете му, тънки, изящни и нервни, изглеждаха създадени за деликатна работа, оставяха от пръв поглед впечатление за сила.

– Печелим манша – обяви той и притегли по масата последната взятка. – Хайде сега робера и ще видим кой ще копае дупка в леда.

На вратата се почука и той бързо възкликна.

– Май просто не можем да свършим този робер! – оплака се той. Вратата се отвори. – На тебе пък какво ти е? – Това беше отправено към непознатия, който влезе.

Новодошлият напразно се помъчи да раздвижи скованите си от лед челюсти. Явно беше, че е бил на път дълги часове и дни. Кожата над скулите беше почерняла от многократно измръзване. От носа до брадичката му имаше плътна маса лед, пробита от дупка, през която дишаше. През нея той също така беше плюл тютюнев сок, който при изцеждането си бе замръзнал в ледена висулка с кехлибарен цвят, щръкнала като вандайкова брадичка.

Той безмълвно поклати глава, ухили се с очи и се промъкна до печката, за да размрази устата си и да може да говори. Помагаше на топенето с пръсти, чупеше парчета лед, които тракаха и прашяха върху печката.

– На мен нищо ми няма – обяви той накрая. – Но ако тука при вас има доктор, той много трябва. Горے по река Малка Пеко има един човек, който изкара схватка с пантера. Как го е издрала не е за разправяне.

– Колко далеч? – попита доктор Линди,

– Има-няма сто мили.

– Преди колко време?

– Пътувам от три дни.

– Зле ли беше?

– Рамото е изкълчено. Няколко ребра сигурно са счупени. Дясната ръка е счупена. Издран е до кокалите почти навсякъде, освен по лицето. Ние го зашихме временно на едно-две места, където беше най-лошо и завързахме артериите с канап.

– Това е решило въпроса – подигра го Линди. – Къде го шихте?

– Стомаха.

– Той вече е свършил.

– А, не, за нищо на света. Преди да го шием, изчистихме с лекарство против дървеници. Само временно, разбира се. Имаше само ленени конци, но проихме и тях.

– Бройте го за умрял – беше преценката на доктор Линди. Той гневно опипваше картите си.

– А, не. Този човек няма да умре. Той знае, че съм дошъл за доктор и ще изкара, докато ти пристигнеш. Няма да се остави да умре. Познавам го.

– Научно християнство и гангрена, а? – присмя се докторът. – Във всеки случай аз не практикувам. И не мога да се видя как пътувам сто мили при четиридесет и пет градуса под нулата заради един мъртвец.

– Аз пък мога да те видя, и то за човек, който съвсем не е умрял.

Линди поклати глава.

– Съжалявам, че си се разкарвал за нищо. Най-добре остани да нощуваш.

– А, не. Тръгваме след десет минути.

– Защо си толкова самонадеян? – сопна се Линди. Сега Том Доу произнесе най-хубавата реч в живота си.

– Защото той ще живее, докато ти дойдеш, даже ако се колебаеш цяла седмица. Освен това жена му е с него и тя не рони сълзи или такива работи, а му помага да оживее до твоето идване. Те двамата много се имат, а и нейната воля е като неговата. Ако той нещо се огъне, тя ще сложи безсмъртната си душа в неговата и ще го запази жив. Ама той не се огъва, можеш да си сигурен. Аз съм сигурен. Залагам три срещу една унции злато, че той ще е жив, когато ти пристигнеш. Имам кучета долу до брега. Трябва да се приготвиш за път за десет минути и ние ще пристигнем за по-малко от три дни, защото пъртината е вече преправена. Сега отивам долу при кучетата и ще те чакам след десет минути.

Том Доу смъкна наушниците, навлече ръкавиците и излезе.

– По дяволите! – изкрещя Линди и погледна кръвнишки затворената врата.

През тази нощ, дълго след смрачаване, с двадесет и пет мили зад гърба, Линди и Том Доу стъкмиха лагер за нощуване. Той беше прост, но задоволителен – запален на снега огън, край него кожите за спане, прострени в едно легло

за двамата върху подставка от смърчови клони. Зад леглото беше опънато продълговато платно, за да отразява топлината. Доу нахрани кучетата и нарязва лед и дърва за огъня. Измръзналите бузи на Линди пареха, но той клекна да сготви. Ядоха много, изпушиха по една лула и побъбриха, докато сушеха на огъня мокасините си, после заспах дълбокия сън, който идва от умора и здраве.

Утрото завари безпрецедентното застудяване поотминало. Линди

прецени, че температурата е около двадесет и шест градуса под нулата и продължаваше да се повишава. Доу бе загрижен. През този ден трябваше да стигнат до каньона, обясни той, и ако настъпи пролетното размразяване, там ще потече открита вода. Стените на каньона бяха високи от стотици до хиляди стъпки. По тях можеха да се изкачат, но много ще се забавят.

Вечерта, настанени добре на лагер в мрачната и неприветлива клисура, пушейки лулите си, те се оплакаха от горещина. Единодушни бяха, че термометърът сигурно показваше около седемнадесет градуса под нулата – за пръв път от шест месеца.

– Никой не е чувал пантера да дойде толкова далеч на север – разказваше Доу. – Челика я нарече пума. Но аз съм убил много от тях долу в окръга Кари, в Орегон, аз съм оттам. У нас ги наричаме пантери. Във всеки случай по-голяма котка не съм виждал. Чудовищна котка, няма грешка. Как ли се е улисала в лов, та да стигне до тези затънтени места? Това е въпросът.

Линди не каза нищо. Главата му клюмаше. Подпрени на пръчки, мокасините му изпущаха пара, без някой да се сети да ги обърне. Кучетата спяха на снега, свити в космати топки. В огъня изпраща един въглен и само подчерта пълната тишина, която цареше. Линди се сепна в съня си и погледна Доу, който кимна и върна погледа му. Двамата се заслушаха. От далеч се носеше неясен шум, който прерасна в много силен и застрашителен тътнеж. Той приближаваше все по-силен, проникваше до върховете на планините и до бездните на каньона, огъваше гората пред себе си, превиваше хилавите борове с корени в цепнатините на стръмните стени. Те разбраха какво е това. Силен и топъл вятър, мек вихър премина край тях и изхвърли от огъня сноп искри. Кучетата, разбудени, приклегнаха, вдигнаха нагоре голите си носове и завиха дълго, по вълчи.

– Чинукът¹ – каза Доу.

– С други думи пътеката по реката, нали?

– Точно така. А десет мили по нея се ходят по-леко отколкото една миля по върховете. – Доу огледа Линди дълго,

—

¹ Чинук – топъл, сух вятър, който духа на запад от Скалистите планини. – Б. пр.

преценяващо. – На път сме вече петнадесет часа – извика той, за да надвие вятъра. В гласа му имаше колебание, той пак зачака. – Докторе –

каза той накрая, – държи ли ти?

Вместо отговор Линди изчука лулата си и започна да изхлузва влажните мокасини. За няколко минути двамата, превиващи се под напора на вятъра, впрегнаха кучетата, разтуриха лагера, завързаха на шейната готварските съдове и неизползуваните кожи за спане. После те поеа в тъмнината и цяла нощ биха път по дирите, оставени от Доу преди почти една седмица. Цяла нощ рева чинукът, а те подкарваха изнурените кучета и пресилваха собствените си изтощени мускули. Това продължи цели дванадесет часа. Спряха да закусят, след като бяха вървели двадесет и седем часа.

– Един час сън – каза Доу, след като бяха изяли с вълчи апетит килограми лосово месо, опържено с бекон.

Той остави спътника си да спи два часа, но сам се боеше да затвори очи. Запълни времето си, като правеше резки по меката повърхност на топящия се сняг. Той се топеше пред очите. За два часа равнището му падна с четири пръста. От всички посоки, едва чуто и много близко, под гласа на пролетния вятър се долавяше шуртенето на скрити води. Малката Пеко, засилена от многобройните поточета, се вдигна против оковите на зимата и започна да разкъсва леда с грохот и трясък.

Доу докосна Линди по рамото, докосна го повторно, разтърси го, после го разтърси силно.

– Докторе! – В гласа му имаше възхищение. – Как спиш само!

Изнурените, почернели очи под тежките клепачи потвърдиха правотата на комплимента.

– Но не е това въпросът. Как само е разкъсан Челика, не е за разравяне. Казах ти вече, и аз помагах да го шием вътре. Докторе!... – Той разтърси мъжа, чиито очи се бяха отново затворили. – Кажвам ти, докторе! Въпросът е, можеш ли още малко? Чуваш ли? Кажвам, можеш ли още малко?

Изтощените кучета се зъбеха и скимтяха, докато ги будеха с ритници. Придвижваха се бавно – не повече от две мили в час, а животните използваха всяка възможност да легнат в мокрия сняг.

– Още двайсет мили и ще излезем от теснината – обнадеждаваше Доу. – После ледът може да върви по дяволите, защото ще минем по брега и ще ни останат само десет мили до лагера. Хей, докторе, ние сме почти там! А като оправиш Челика, ще можеш да слезеш с лодка само за един ден.

Но ледът под тях ставаше все по-несигурен, откършваше се от бреговете и се надигаше равномерно сантиметър по сантиметър. На

местата, където още се държеше за брега, водата го заливаше и те газеха през кишата. Малката Пеко

ръмжеше и тътнеше. Навсякъде се образуваха цепнатини и разпуквания, а те водеха битка с милите, всяка една от които беше равна на десет горе по върховете.

– Качи се на шейната, докторе, и дремни – подкани го Доу.

Свирепият поглед на черните очи го предупреди да не повтаря предложението.

Още към средата на деня те получиха недвусмислено предупреждение за началото на края. Буци лед, носени надолу от бързото течение, започнаха да думкат под леда, по който вървяха. Кучетата заскимтяха и страхливо се устремиха към брега.;

– Това значи, че нагоре има открита вода – обясни Доу. – Доста скоро някъде ще се задръсти и реката ще се вдигне със сто стъпки за стотина минути. Трябва да се катерим по върховете, стига да намерим от къде. Хайде! Бутай шейната нагоре! Да му се не види, а Юкон ще остане замръзнала със седмици!

Каньонът беше необичайно тесен на това място, стените му – много стръмни и не беше възможно да се излази по тях. Доу и Линди бяха принудени да вървят напред. И те вървяха, докато не връхлетя бедата. Със силен шум на взрив ледът се разпука под средата на впряга. Двете животни в центъра на редицата паднаха в пукнатината, течението помъкна телата им и ввълече в реката водача на впряга. Трите тела изчезнаха под леда и започнаха да теглят към дупката. Останалите две кучета, които скимтяха. Мъжете отчаяно дърпаха назад шейната, но бяха бавно повличани след нея. Всичко свърши за няколко секунди. Доу преряза с ножа си ремъците на последното куче от впряга, животното камбурна през ръба на дупката и изчезва. Ледът, върху който стояха, се разпука на големи, въртящи се блокове, които се чукаха и трошеха в леда и скалите на брега. Дватама измъкнаха шейната на брега, после и нагоре до една малка тераса точно навреме, за да видят как леденият блок се изправи, потъна и изчезна от погледа.

Месото и кожата за спане стегнаха във вързопи, шейната изоставиха. Линди се възпротиви, че Доу взема по-тежкия вързоп, но Доу се наложи.

– Ти трябва да работиш веднага щом пристигнем. Хайде!

Беше следобед, когато започнаха да се катерят. В осем часа вечерта те преваляха през ръба на стената и половин час лежаха там, където

бяха паднали от изтощение. После запалиха огън, приготвиха кафе и огромни порции лосово месо. Но най-напред Линди опита на ръка тежестта на двата вързопа и откри, че неговият е два пъти по-лек.

– Ти си железен човек, Доу – възхити се той.

– Кой? Аз? Вятър! Трябва да видиш Челика. Той е на

правен от платина, и от броня, и от чисто злато, и от всички други яки неща. Аз съм планинец, но той е къде-къде по-жилав от мен. Долу в Кари момчетата само дето не се тръскаха на земята, когато гонехме мечки и те се мъчеха да държат с мен. И когато се хванах с Челика, при първия лов реших да му покажа това-онова. Тръгнах, както аз си мога, кажи-речи заедно с кучетата, а Челика все по петите ми. Знам аз, и така той няма да издържи дълго, но взех та отпрах със всички сили. Мина още един час, а той си върви по петите ми все така равномерно и нищо му няма. Аз малко нещо се позасегнах „Може, – викам, – да искаш отпред, да ми покажеш как се ходи?“. „Може“, вика. И като тръгна! Аз не изостанах, но сам си знам какво ми беше, когато накрая мечката не издържа и се изкачи на едно дърво... За този човек няма спиране. От нищо не го е страх. Миналата есен преди замръзване тръгнахме за лагера по здрач. Аз бях останал без патрони – яребици стреляхме, – а той имаше само един. Кучетата да вземат да спипат на едно дърво мечка, а тя гризли. Мъничка. Има-няма сто и петдесет килограма, но гризли – знаеш ги какви са. „Недей – викам, когато той вдигна пушката към нея. – Един патрон имаш, а и тъмно е, нищо не се вижда.“ „Качи се на някое дърво“ – вика. На дървото аз не се качих, ама когато тази мечка слезе и се разфуча между кучетата, едва-едва одраскана, трябва да ти кажа, много ми се искаше да съм се качил. Каква врява беше! Ама после дойде най-лошото. Мечката се смъкна в педината, до един голям пън. От едната ѝ страна пънът и оттам кучетата не могат да стигнат до нея. От другата страна – много стръмно, чакълесто такова и кучетата се подхлъзват и право при мечката. Назад да скочат не могат и тя ги мачка, както ѝ идват. Едни шубраци, и тъмно станало, и патрони няма, нищо... Какво мислиш направи Челика? Легна до пъна, пусна ръка с ножа и почна да го размахва. Но стига само до бута на мечката, а тя разкъсва кучетата едно след друго. Първо, па второ, па трето. Челика пощуря. Не искаше да си губи кучетата. Скочи на пъна, хвана мечката за козината на бута и я изтегли горе до себе си на пъна. Че като паднат от едно двайсет стъпки височина... всички на куп – мечка, кучета, та и Челика. .. летят надолу, ругаят, драскат – цамбур в реката, а там два човешки боя вода. Един

по един изплуваха, все от разни места... Не, мечката му избяга, но спаси кучетата. Такъв е Челика. Не можеш да го спреш, щом си реши нещо.

В следващия лагер, на който спряха, Линди чу как е бил ранен Челика.

„- Бях нагоре по реката, на около една миля от бараката. Търсех брезов клон за дръжка на брадва. Връщам се аз и чувам страшен шум там, където сме поставили капан за мечки. Един трапер оставил капана в старо скривалище и Челика го

поправи. А, та историята. Там бяха Челика и брат му Хари. Първо чувам единият вика и се смее, после другият. На игра някаква ми прилича. И каква мислиш беше шурата им игра? Долу в Кари съм виждал някои големи куражливи, ама като тях двамата други няма. Една пантера, страшно голяма, взела, че се хванала в капана, а те двамата се редуват да я чукат по носа с една тънка пръчица. И да не мислиш, че това е всичко? Като излязох от храстите, гледам Хари я чука. После чупи от пръчицата една педя и я подава на Челика. Нали разбираш, пръчицата става все по-къса. И тая работа не е толкова лесна, колкото си мислиш. Пантерата се свила назад, приклепнала на задни крака, съска и много ловко бяга от пръчицата. А не я знаеш кога ще скочи. Хванала се беше за заден крак – това, знаеш, е чудно, – но така можеше да скочи, че не ти е работа, слушай мене... Играеха си да видят кой се страхува по-малко. Пръчицата става все по-къса, а пантерата все по-бясна и по-бясна. Мина малко време и от пръчицата почти нищо не остана – само някакво парченце, половин педя дълго. И дошъл ред на Челика. «Хайде, стига!» – вика Хари. «Защо» – вика Челика. «Защото ако ти я чук

неш, за мене нищо няма да остане» – отговори му Хари. «Тогавата ти отпадаш, а аз печеля», казва Челика, смее се и тръгва... Втори път такава нещо не искам да видя. Тази котка се сви назад и надолу, остави си място за скок. А на Челика пръчицата – няма и половин педя. Котката го докопа. Не можеше да видиш къде е той, къде е тя. Няма как и да стреляш. Хари, най-после, заби ножа в шията на пантерата.

– Ако знаех как е станало всичко, нямаше да дойда – каза Линди.

Доу кимна, съгласи се.

– И тя така ми каза. Каза ми нито дума да не разправам как е станало всичко.

– Той луд ли е? – попита Линди в гнева си.

– Те всички са луди. Той и брат му все се закачат един друг да вършат шури работи. Виждал съм ги да преплуват бързея. Миналата есен беше, а там лоша вода, киша, лед. На бас се бяха хванали. Не се е

случвало те да се изплашат от нещо. И жена му не е по-стока от него. Тя също няма страх. Всичко прави, стига Челика да ѝ разреши. Но към нея той е много внимателен, държи се така, сякаш тя е царица. За нея в лагера няма работа или такива неща. Затова са ни наели мен и един друг човек и добре ни плащат. И много се имат двамата – като не знам какво. «Тук май ще има добър лов» – вика Челика, като дойдохме на това място миналата есен. «Тук да направим лагера» – вика Хари. А аз все си мислех, че те търсят злато. Злато! Едно корито пясък не са промили цяла зима.

Гневът на Линди нарасна.

– Нямам търпение да се занимавам с глупаци. Готов съм и назад да си тръгна.

– А, не, няма да си тръгнеш – каза му Доу уверено. – За обратния път храната няма да стигне, а в лагера ще пристигнем утре. Само да превалим последния хребет и ще се спуснем към бараката. А и друга причина има. Много далеч си дошъл, а аз, разбира се, няма да ти позволя да се върнеш.

Колкото и изтощен да беше Линди, искрите в черните му очи предупредиха Доу, че е прекалил. Ръката му се вдигна в примирителен жест.

– Сбърках, докторе. Все едно, че нищо не съм казал. Откак загубих кучетата нещо- не ме бива.

Не след един, а след три дни двамата мъже, след като на върха попаднаха в пролетна снежна буря, клатушкайки се, се добраха до хижата, издигната в плодородната низина край тътнещата река Малка Пеко. Влизайки от ярката слънчева светлина в тъмната хижа, Линди почти не разгледа хората вътре. Едва забеляза двама мъже и една жена. Те не го интересуваха. Отиде право до нара, на който беше раненият. Лежеше на гръб със затворени очи. Линди забеляза тънките дъги на веждите и къдравата коприна на кестенявата коса. Слабо и изнурено, лицето му изглеждаше дребно за мускулестата шия, но все пак изящните черти, макар и излинали, говореха за твърд характер. .

– Какво сте слагали на раните? – попита той жената.

– Живачен хлорид, нормален разтвор – бе отговорът.

Той я погледна бързо, хвърли още по-бърз поглед върху лицето на ранения и се изправи. Тя пое въздух рязко, после пак така рязко, с усилие на волята, спря дъха си; Линди се обърна към мъжете.

– Махайте се! Нацепете дърва или свършете нещо друго. Махайте се!

Единият се заколеба.

– Случаят е сериозен – продължи Линди. – Искам да говоря с жена му.

– Аз съм му брат – каза другият.

Жената го погледна, в очите ѝ имаше молба. Той кимна с глава неохотно и се насочи към вратата.

– И аз ли? – попита Доу от пейката, на която се беше тръшнал.

– И ти.

Докато хижата се опразваше, Линди запълни времето, като прегледа отгоре-отгоре пациента.

– Значи така! – каза той. – Значи това е твоят Рекс Странг.

Тя сведе очи към мъжа на нара, като че за да се увери кой е той, после мълчаливо върна погледа на Линди.

– Защо не кажеш нещо? Тя сви рамене.

– Какъв смисъл има? Ти знаеш, че е Рекс Странг.

– Благодаря. Все пак мога да ти напомня, че го виждам за пръв път. Седни! – Той посочи с жест едно столче, а сам седна на пейката. – Аз май съвсем съм капнал. От Юкон до тук няма шосе.

Измъкна джобно ножче и започна да вади попаднал в пръста му трън.

– Какво ще правиш? – попита тя след кратко мълчание.

– Ще ям и ще откъсна, преди да потегля обратно.

– Какво ще правиш с... – Тя посочи с глава мъжа, който лежеше в безсъзнание.

– Нищо.

Тя отиде до нара и докосна леко с пръсти ситните къдри.

– Искаш да кажеш, че ще го убиеш – каза тя бавно. – Да го убиеш, като не направиш нищо. Защото можеш да го спасиш, ако искаш.

– Разбирай го така. – Той помисли за миг, после продължи, като придружи мисълта си с дрезгав смях. – От незапомнени времена в този отегчителен стар свят не е рядък обичаят именно така да се уреждат сметките с крадците на чужди жени.

– Не си справедлив, Грант – отговори тя кротко. – Забравяш, че аз не се противех, аз желяех. Действувах по собствена воля. Рекс не ме е откраднал. Ти ме загуби. Аз отидох при него с готовност, с желание, с песен на уста. Със същото основание можеш да обвиниш и мен, че съм го откраднала. Ние тръгнахме заедно.

– И така може да се погледне на нещата – съгласи се Линди. – Виждам, че мисълта ти е все тъй остра, Мадж. Сигурно това му е създавало

грижи.

– Човек с остра мисъл може да бъде и добър любовник...

– И не толкова глупав – прекъсна я той.

– Значи признаваш, че съм действувала разумно? Той вдигна ръце с раздражение.

– Това е бедата, когато разговаряш с умни жени. Все забравяш и попадаш в клопката. Няма да ми е чудно, ако си го спечелила с някакъв силогизъм.

Вместо отговор в откритите ѝ сини очи се появи нещо като усмивка, а цялото ѝ физическо същество сякаш излъчи женска гордост.

– Не, вземам си думите обратно, Мадж. Даже ако беше тъпа като гъска, пак щеше да го спечелиш – пък и всеки

друг – с хубостта си, с фигурата си, с осанката си. Би трябвало да знам. Тази попара и аз съм я сърбал и – да ме вземат мътните – май още не съм се отървал.

Той говореше както винаги бързо, нервно и раздражено и – тя знаеше – както винаги искрено. Мадж подхвана нишката от последната му забележка.

– Помниш ли Женевското езеро?

– Би трябвало да го помня. Там бях някак абсурдно щастлив.

Тя кимна, а очите ѝ блестяха.

– Има такова нещо... памет за миналото. Няма ли да си спомниш, моля ти се, Грант... малко... съвсем малко... какво бяхме един за друг... тогава?

– Искаш да ме надхитриш – усмихна се той и отново се зае с палеца си. Извади тръна, разгледа го критично и заключи. – Не, благодаря. Не играя на добрия самарянин.

– Но ти измина този тежък път заради един непознат – настоя тя.

Раздразнението на Линди се прояви в остро избухване.

– Да не мислиш, че щях да направя и една крачка, ако знаех, че той е любовникът на жена ми?

– Но ти си тук... сега. И ето го – той лежи. Какво ще направиш?

– Нищо. Защо трябва да правя нещо? Аз не съм на служба у този човек. Той ме ограби.

Тя се готвеше да заговори, когато се почука.

– Вън! – извика Линди. . .

– Ако трябва моята помощ...

– Вън! Донеси кофа вода! Остави я пред вратата!

– Ти ще...- започна тя развълнувано.

– Ще се измия.

Тя трепна, отвратена от жестокостта му, устните ѝ се свиха.

– Слушай, Грант! – каза тя твърдо. – Ще кажа на брат му. Познавам породата им. Щом ти можеш да забравиш миналото, и аз мога. Ако не направиш нищо, той ще те . . . Том Доу ще те убие, ако му кажа.

Трябвало да ме познаваш по-добре и да не ме заплашваш укори я той сериозно, после добави с присмех. –

не виждам как моята смърт ще помогне на твоя. . .

е, сви устни, видя, че бързите му очи забелязаха, че започна да трепери.

Не е истерия, Грант – възкликна тя бързо с тракащи зъби. – Никога не си ме виждал в истерия.

Не съм имала истерия. Не знам какво е, но ще се почувствам извън себе си. Донякъде от яд... Освен това опасения, страх. Не искам да го загубя.

Обичам го, Грант. Той е моят крал, моят любовник. А съм седяла до леглото му вече толкова дни, ужасни дни. О, Грант, моля ти се, моля ти се!

– Просто нерви – отбеляза той сухо. – Обуздай ги. Можеш да се овладееш. Ако беше мъж, щях да ти кажа да запалиш цигара.

Тя се върна несигурно до столчето, загледа се в него и се мъчеше да възвърне контрола над себе си. От грубото огнище се донесе песента на щурец. Отвън две кучета вълча порода се джавкаха. Виждаше се как гърдите на ранения се вдигат и спускат под кожените дрехи. Тя забеляза, че на устните на Линди се очертава усмивка – не съвсем приятна.

– Много ли го обичаш? – попита той.

Гърдите ѝ поеха въздух и се вдигнаха, очите ѝ заблестяха с горда и незасрамена светлина. Той кимна, че е разбрал отговора.

– Имаш ли нещо против, ако ти отнема малко време? – Спря, помъчи се да намери с какво да започне. – Помня, четох един разказ от – мисля – Хърбърт Шоу¹. Искам да ти го разкажа. Имало една жена – млада;, красива. Имало и еди“ великолепен мъж, красив любовник и скитник. Не знам доколко е приличал на твоя Рекс Странг, но, струва ми се, има някаква прилика. добре, този мъж бил художник, бохем, скитник. Той я целунал – е добре, целувал я много пъти – и си заминал. Тя изпитвала към него това, което мислех, че ти изпитваше към мен... на Женевското езеро. За десет години от плач лицето ти изгубило красотата си. Да, но

случило се така, че мъжът ослепял и след десет години се върнал при нея – водели го за ръка като дете. Нищо не му било останало. Не можел вече да рисува. А тя била много щастлива, радвала се, че той не може да види погрознялото ѝ лице. Не забравяй, той се прекланял пред красотата. Продължавал да я държи в обятията си и да вярва, че е все още красива. Споменът за красотата ѝ бил жив в паметта му. Не преставал да говори за нея и да тъжи, че не може вече да я види... Един ден ѝ разказал за петте велики картини, които искал да нарисува. Само да можело да му се върне зрението, за да ги нарисува, той щял да счита делото си завършено и да бъде доволен. Тогава, не е важно как, в ръцете ѝ попаднал някакъв еликсир. Намазан на очите, той връщал зрението сигурно и изцяло.

Линди сви рамене.

– Нали разбираш душевната ѝ борба. Ако той прогледне, ще рисува петте си картини. Но и ще я напусне. Красотата била за него религия. Невъзможно било да понесе –

—
1 Авторът вероятно има предвид американския писател хуморист Хенри Уилър Шоу (1818–1885). – Б. пр.

съсипаното ѝ лице. Пет дни се борила със себе си. После намазала очите му.

Линди престана да говори и потърси Мадж с поглед, в блестящите му черни очи бе фокусирана възбуда.

– Въпросът е, дали обичаш Рекс Странг чак толкова.

– А ако го обичам? – парира тя.

– Отговори ми!

– Да.

– Можеш да се пожертвуваш? Можеш да се откажеш от него?

Нейното „да“ дойде бавно, неохотно.

– И ще дойдеш с мен?–

– Да. – Гласът ѝ се беше смалил до шепот. – Когато той е добре – да.

– Нали разбираш? Ще бъде пак като на Женевското езеро. Ти ще бъдеш моя жена.

Изглеждаше, че тя се смали и клюмна, но кимна с глава.

– Много добре. – Той се изправи чевърсто, отиде до вързопа с вещите и започна да го развързва. – Имам нужда от помощ. Извикай брат му! Извикай всички! Кипяща вода... да има много. Превръзки съм

донесъл, но дай да видя какво имате вие... Ей, Доу! Запали огъня и сложи да ври колкото може повече вода. Ей ти! – към другия мъж. – Вземи тази маса и я постави под прозореца! Изчисти я, изтъркай я, попари я с вода! Чисти, човече, чисти, както никога не си чистил! Вие, госпожа Странг, ще ми бъдете помощник. Сигурно нямате чаршафи? Е, някак ще се справим. Вие сте негов брат, господине? Сега аз ще му дам упойка, после вие ще продължите. Сега слушайте да ви инструктирам. Най-напред... Но преди това, умеете ли да мерите пулса?

Известен с дързостта си и успеха си като хирург, през дните и седмиците, които последваха, Линди надмина себе си. Не беше се сблъсквал никога с такъв ужасен случай – разкъсванията и счупванията бяха страхотни, а бе изминало и много време. Но и никога не бе имал възможност да работи върху по-жилава човешка развалина. Въпреки това нямаше да успее, ако пациентът не притежаваше котешка жизненост и естествена физическа и душевна стръв към живота, имаше дни на висока температура и делириум; дни, когато отпаднаше и пулсът едва се усещаше; дни, когато лежеше в съзнание, очите му изнурени и хлътнали, по лицето му избиваше пот. Линди бе неуморим, жеггентен, дързък, а му и вървеше. Поемаше риск след риск, печелеше. Не му стигаше просто да върне човека

към живота. Посветил себе на сложната и пълна с опасности задача да го сътвори отново цял и силен.

– Инвалид ли ще остане? – попита Мадж.

– Той няма просто да ходи и говори, няма да бъде жалко подобие на предишния Рекс Странг – каза ѝ Линди. – Той ще бяга, ще скача, ще плува през бързеи, ще гони мечки, ще се бие с пантери, колкото му душа иска да се отдава на глупашките си прищевки. И, предупреждавам те, ще омайва жените както някога. Това ще ти хареса ли? Доволна ли си? Не забравяй, ти няма да си с него.

– Продължавай, продължавай! – задъха се тя. – Направи го цял! Направи го, какъвто беше!

Неведнъж, когато състоянието на възстановяващия се Странг поволяваше, Линди го поставяше под упойка и вършеше над него ужасни неща – режеше, шиеше, отново свързваше и скърпваше разкъсаните органи. По-късно стана ясно, че мускулите на лявата ръка са схванати. Странг можеше да я вдигна само донякъде. Линди се зае с този проблем. Пак някакви жили се бяха свили, изкривили, разкъсали. И пак докторът ряза, премества, отхлабва, разплита. Само огромната жизненост и здравето на плътта спасиха Странг.

– Ще го убиете – оплака се брат му. – Оставете го на мира! За бога, оставете го на мира! По-добре жив инвалид, отколкото цял мъртвец.

Линди пламна в гняв.

– Вън оттук! Вън от тази хижа и да не се връщате, докато не сте готов да кажете, че без мен той няма да живее! Помагайте, за бога, човече, помагайте ми с цялата си душа Животът на брат ви виси на косъм. Разбирате ли? Даже една мисъл може да скъса косъма. Сега вън оттук и да се върнете мил и кротък, убеден до крайна степен, че той ще живее и ще бъде това, което е бил, когато вие двамата сте правили заедно глупаштини. Вън оттук, казвам ви!

Братът, със стиснати юмруци и закана в очите, погледна Мадж за съвет.

– Излез, излез, моля ти се! – каза тя. – Той е прав. Знам, че е прав.

Друг път, когато състоянието на Странг изглеждаше по-обещаващо, братът каза:

– Докторе, вие сте чудо. А аз досега не съм се сетил да питам за името ви.

– Не е ваша работа. Не ме безпокойте. Вън оттук! Разкъсаната дясна ръка престана да оздравява, отново се откри ужасяваща рана.

– Гангрена – каза Линди.

– Край на всичко – изпъшка братът.

– Млък! – озъби се Линди. – Вън оттук! Вземете със

себе си Доу! Вземете и Бил! Намерете зайци – живи, здрави зайци. Хванете ги с капани! Сложете капани навсякъде!

– Колко трябва? – попита братът.

– Четиридесет, четири хиляди, четиридесет милиона – всички, които можете да хванете. Вие ще ми помогнете, госпожо Странг. Ще се поровя в тази ръка, за да видя какви са повредите. Вие излизайте! Вървете за зайци!

И той започна да човърка ръката – бързо, безпогрешно. Изтръгна прогнилата кост, установи размера на разлагането.

– Това никога нямаше да се случи – каза той на Мадж, – ако жизнеността му не беше нужна за толкова много други неща. Даже неговата жизненост не стига за всичко. Виждах какво става, но трябваше да почакам и да рискувам. Това парче трябва да се махне. Може да се мине и без него, но кост от заек ще го направи каквото е било.

Той дълго се занимава със стотиците донесени зайци – сортира, хвърля, избира, изпробва, отново избира и изпробва, докато накрая се спря на един. Използува последния останал хлороформ и осъществи

присаждането на кост – жива кост към жива кост, жив човек и жив заек неподвижни и неразривно превързани и завързани един за друг, докато жизнените им процеси в единен ход не създадоха отново една безукорна ръка.

През целия този мъчителен период, особено докато здравето на Странг отиваше към подобрене, се случваше Линди и Мадж да разменят по няколко думи. Благ той не беше, нито тя непокорна.

– Досадно е – казваше той, – но законът си е закон и ще трябва да се разведеш, преди да можем да се оженим отново. Какво ще кажеш? Ще отидем ли на Женевското езеро?

– Както искаш – отговаряше тя.

И пак той, друг път:

– И какво, дявол да го вземе, все пак намери в него? Знаем, има пари. Но ти и аз успяхме да се оправяме при това с някакъв комфорт. Тогава моята практика ми докарваше около четиридесет хиляди годишно – аз прегледах сметките след това. Дворци и парни яхти бяха комай единствените неща, които не можеше да си позволиш.

– Може би ти даде обяснението – отговори тя; – Може би се интересуваше прекалено много от своята практика. Може би забравяше за мен.

– Хм! – присмя се той. – А твоят Рекс Странг не се ли интересува прекалено много от пантери и къси пръчки?

Той непрекъснато я караше да обясни своето заслепление, както го наричаше, от другия мъж.

Няма обяснение – отговаряше тя. Накрая тя веднъж какво да му каже. – Никой не може да обясни любовта, аз най-малко от всички. Знаех само любовта – този свят е неопровержим факт, нищо повече. Веднъж във Форт Ванкувър един магнат от Компанията на Хъдзъновия залив нахокал местния свещеник от англиканската църква. Духовникът се бил оплакал с писмо до Англия, че хората на компанията, от главните до нисшите, били пристрастни към индианките. „Защо не обясни смекчаващите вината обстоятелства?“ попитал магнатът. Духовникът отговорил: „Опашката на кравата расте надолу. Аз не се опитвам да обясня защо опашката на кравата расте надолу. Само посочвам факта.“

– Дяволски умна жена! – възкликна Линди, в очите му пламна раздразнение.

– Какво те доведе в Клондайк? – попита тя веднъж.

– Прекалено много пари. Няма жена да ги харчи. Исках да си почина. Може би бях преуморен. Опитах Колорадо, но телеграмите на

болните ме преследваха, някои от тях дори ме последваха. Отидох в Сياتъл. Същата история. Рансън изпрати жена си при мен със специален влак. Нямахме как да се отърва. Операцията излезе сполучлива. Местните вестници подушиха. Можеш да си представиш останалото. Трябваше да се крия и избягах в Клондайк. И ето Том Доу ме намери, докато играех уист в една барака край Юкон.

Дойде денят, когато леглото на Странг бе изнесено пред вратата и поставено на слънце.

– Нека му кажа сега – помоли Мадж.

– Не, чакай – отговори той.

По-късно Странг вече можеше да сядя на края на леглото, можеше да направи първите си несигурни крачки, подкрепян от двете страни.

– Нека му кажа сега – помоли Мадж.

– Не. Тази работа ще я докарам докрай. Не искам състоянието му да се влоши. Лявата му ръка е все още леко схваната. Дребна работа, но искам да го направя отново такъв, какъвто господ го е създал. Утре мислех да се заема с ръката ѝ да премахна схващането ѝ. Това значи, че ще трябва да полежи на гръб един-два дена. Жалко, че няма повече хлороформ. Ще трябва той просто да стиска зъби и търпи. Той може. Воля има за десет души.

Дойде лятото. Снегът се стопи навсякъде, освен по най-далечните върхове на Скалистите планини на изток. Дните ставаха все по-дълги, накрая изобщо не се мръкваше, само слънцето падаше по за няколко минути под хоризонта. Линди не се отделяше от Странг. Изучаваше походката му, движенията на тялото му, отново и отново го караше да се съблича и за хиляден път да свива всичките си мускули. Правеха му се безброй масажи. След време Линди дори заяви, че Том Доу, Бил и братът могат спокойно да постъпят на работа като масажисти в турска баня или болница.

Но Линди все още не беше доволен. Той караше Странг да изпълнява целия му репертоар от трудни физически упражнения, търсеше скрити слабости. Отново го сложи на легло за една седмица, разтвори крака му, ловко поскърпи по-малките вени, изстърга парче кост не по-голямо от кафеено зърно. Повърхността отгоре остана със здрав розов цвят и над нея бе защито живото месо.

– Нека да му кажа – молеше Мадж.

– Не още – беше отговорът. – Ще му кажеш само когато аз съм готов.

Юли отмина, август клонеше към края, когато той нареди на

Странг да излезе на лов и убие лос. Линди вървеше по петите му, наблюдаваше го, изучаваше го. Странг беше строен, котка в силата на мускулите си, а походка като неговата Линди не беше виждал у никого – ходеше без усилие, с цяло тяло, изглеждаше, че гъвкавите мускули вдигат краката до раменете. Не се чувствуваше никаква тромавост, движенията бяха толкова леки, че придаваха на мъжа своеобразна грациозност, толкова леки, че за окото скоростта беше измамна. А това беше убийственото темпо, от което се беше оплакал Том Доу. Линди едва-едва успяваше да върви отзад, потеше се и се задъхваше. От време на време, когато теренът позволяваше, пробягваше няколко крачки, за да не изостане. След като изминаха десет мили, той му каза да спре и се хвърли на обрасналата с мъх земя.

– Стига! – извика той. – Не мога да издържам на твоето темпо.

Линди избърса разгорещеното си лице. Странг седна на един пън от смърч, усмихна се на доктора и – с другарското чувство на пантеист – на целия пейзаж.

– Някакви щракания, някакви болки, колкото и да са слаби? – попита Линди.

Странг поклати къдравата си глава и опъна гъвкавото си тяло, наслаждавайки се на всяка фибра в него.

– Ще те бъде, Странг. Една-две зими можеш да очакваш старите рани да реагират на топло и студено. Но това ще премине, а може и изобщо да не се случи.

– Ей, богу, докторе, вие извършихте чудеса с мен. Не знам как да ви се отблагодаря. Не знам дори името ви.

– То няма значение. Вдигнах те на крака, това е важното.

– Но сигурно името ви е известно в света. Бас ловя, че ще се сетя за вас, ако ми го кажете.

– Мисля, че ще се сетиш – беше отговорът на Линди. – Но това не е съществено. Едно последно изпитание и свършвам с тебе. Отвъд хребета, край извора на този поток тече един приток на река Голяма Ветрена. Доу ми разказа, че миналата година сте отишли дотам, надолу до средния приток и обратно

за три дни. Казва, че едва не си го убил с темпото си. Прекарай нощта тук на лагер. Ще изпратя Доу с нужните вещи. След това трябва да отидете до средния приток и да се върнете обратно за същото време както миналата година.

– Хайде! – каза Линди на Мадж. – Имаш един час да стегнеш багажа си. Аз отивам да приготвя лодката. Бил носи насам лоса и няма да се

върне до мръкване. Днес ще стигнем до моята барака, а след седмица ще сме в Досън.

– Аз се надявах... – Тя гордо прекъсна мисълта си.

– Че ще се откажа от възнаграждението си ли?

– Е, споразумението си е споразумение. Но нямаше защо да бъдеш толкова отвратителен, когато събираш дълга. Не беше почтено. Изпрати го далеч за три дни и ми отне възможността да му кажа последните си думи.

– Остави писмо.; – Ще му кажа всичко.

– Да не му кажеш всичко ще бъде нечестно спрямо трима ни – беше отговорът на Линди.

Когато той се върна от лодката, багажът бе събран, писмото – написано.

– Дай да го прочета! – каза той. – Ако нямаш нищо против.

Тя се поколеба за миг, после му подаде писмото.

– Доста прямо – каза той, след като го прочете. – Сега, готова ли си?

Той пренесе вързопата с вещите ѝ до брега и, клекнал на едно коляно, задържа лодката неподвижно с една ръка, а другата ѝ подаде, за да я подкрепи. Наблюдаваше я внимателно, но тя пое ръката му, без да трепне и се приготви да стъпи на борда.

– Почакай – каза той. – Един момент. Помниш ли разказа за елексира, който ти разказах. Не ти казах края. Когато тя намазала очите му и се приготвила да си тръгне, случайно се видяла в едно огледало и забелязала, че красотата ѝ била; възвърната. А той отворил радостно очи, радостно възкликнал при вида на нейната красота и я взел в обятията си.

Тя го зачака да продължи, възбудена, но владееща се. По лицето и очите ѝ започна да се изписва учудване.; – Ти си много красива, Мадж. – Той спря, после добави сухо. – Останалото е ясно. Струва ми се ръцете на Рекс Странг няма да останат дълго празни. Сбогом!

– Грант... – каза, почти прошепна тя и в гласа ѝ бяха всички думи, които могат да се разберат, без да са изречени. Той се засмя късо, неприятно.

– Просто исках да покажа, че не съм чак толкова пропаднал тип На злото с добро, както се казва.

– Грант...

Той стъпи в лодката и подаде тънката си, нервна ръка.

– Сбогом – каза той.

Тя сграбчи ръката му с двете свои.

– Мила, силна ръка – прошепна тя, наведе се и я целуна.

Той дръпна рязко ръката си, отгласна лодката от брега, потопи веселото в бързата струя на течението и навлезе в началото на бързея, където водата се лееше гладка като стъкло, преди да се пръсне в шеметната белота на пяната.

КРАЙ

Jack London
The End of the Story, 1911

Източник: <http://dubina.dir.bg>
Сканиране и обработка: Сергей Дубина, 11 април 2003

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2175>]